

Byggnadsnämndernas tillsyn i Blekinge län 2013

Rapport: 2014:25

Rapportnamn: Byggnadsnämndernas tillsyn i Blekinge län 2013

Utgivare: Länsstyrelsen Blekinge län, 371 86 Karlskrona.

Dnr: 404-2855-2014

Författare/ Kontaktperson: Peter Abrahamsson; peter.abrahamsson@lansstyrelsen.se

Foto/Omslag: Peter Abrahamsson

ISSN: 1651-8527

Länsstyrelsen rapporter: www.lansstyrelsen.se/blekinge/Publikationer

Innehåll

Förord

Sammanfattning

Resurser och organisation

Kommentar

Tillgänglighet

Enkelt avhjälpna hinder - HIN

**Tillgänglighet på allmänna platser och
områden för andra anläggningar – ALM**

**Tillsyn av tillämpningen av bestämmelserna
om tillgänglighet och enkelt avhjälpna hinder**

Kommentar

Förord

Enligt plan- och byggförordningen (2011:338) och uppdrag nr. 43 i länsstyrelsernas regleringsbrev för 2014 ska länsstyrelsen bland annat följa upp och utvärdera byggnadsnämndernas tillsynsarbete. Länsstyrelsen ska i samband med detta särskilt granska kommunernas tillsyn av bestämmelserna om tillgänglighet och enkelt avhjälpna hinder i plan- och bygglagen, plan- och byggförordningen och Boverkets föreskrifter.

Syftet är att klargöra situationen av tillsynsläget i kommunerna och de svårigheter som kan uppstå i samband med lagens tillämpning.

Föreliggande rapport är en sammanställning av tillsynsenkätens resultat, vilket kommer att utgöra underlag för fortsatt planering av länsstyrelsens tillsynsvägledning.

Karlskrona den 31 januari 2015

Lars Olsson

Avdelningschef
Avd för Samhällsutveckling

Peter Abrahamsson

Arkitekt SAR/MSA

Sammanfattning - Blekinge län

Fakta om länet

Antal invånare (31 dec 2013)	152 757 inv
Antal kommuner	5 kommuner
Yta	2 941 km ²
Antal kommuner som svarat på enkäten	4 kommuner

Länsstyrelsernas gemensamma tillsynsenkät avseende verksamhetsår 2013 kom att närmare undersöka kommunernas arbete med tillgänglighetsfrågor och en fokusering kom att ske av hur länets kommuner arbetar med uppgifter som Enkelt avhjälpta hinder /HIN och tillgänglighet på allmänna platser och områden för andra anläggningar /ALM. Tillgänglighet är inget nytt begrepp i kommunala byggprojekt. Länets kommuner är vana att hantera tillgänglighetsaspekter i både lov- och byggprocesser. Däremot är HIN och ALM relativt nya begrepp där arbetsuppgifterna mer fokuserar på tillsynsverksamhet med inventeringar, prioriteringar och åtgärdsplanering. Tilldelade personella resurser nyttjas idag fullt ut hos länets kommuner i arbetet med lov- och byggprocesserna.

Den tillsynsverksamhet som idag tillämpas utgörs nästan uteslutande av anmälningsärenden. Kommunernas egeninitierade tillsyn har ännu inte erhållit någon högre prioritering. Ytterligare arbetsuppgifter av uteslutande tillsynskaraktär avseende egeninitierad tillsyn kan för många kommuner upplevas som både betungande och besvärande för berörda förvaltningar.

För de flesta kommunerna i länet hanteras tillgänglighetsfrågorna av handläggare som skaffat sig mångårig erfarenhet av kommunens ärendehantering inom lov- och byggprocesserna. Behöver man sakkunskap inom området anlitas ofta funktionshinderråd eller handikappföreningar som remissinstans i den kommunala ärendehandläggningen. I dagsläget är det få eller inga kommuner som har handläggare certifierade för att kunna ta det övergripande ansvaret över kommunens tillgänglighetsfrågor i olika sammanhang.

Några kommuner har kommit långt med tillgänglighetsarbetet och arbetar i samverkan med handikappföreningar i särskilda forum. I någon kommun sker detta som rullande verksamhet med regelbundenhet över hela året. Metoder har utvecklats för att kunna ta emot rapporter över bristfälliga tillgänglighetslösningar i miljö och bebyggelse. Någon kommun har tagit fram skriftliga rutiner för hur inrapporterade synpunkter ska hanteras. Om det beror på omfattningen av antalet inrapporterade ärenden eller andra orsaker är oklart, men det är inte vanligt med kommunala åtgärdsplaner för HIN och ALM.

Det är väsentligt att erhålla förståelse för tillgänglighetsfrågor i en kommun. I Sverige har cirka 20 procent av befolkningen någon form av bestående funktionsnedsättning. Tillgänglighetsskapande åtgärder är nödvändiga för denna andel av befolkningen men är även till gagna för den övriga andelen. Därför är det väsentligt att tillgänglighetsaspekten ständigt beaktas i all planering och byggverksamhet. Idag är det ytterst ovanligt att tillgänglighetsfrågan blir så tongivande för ett projekt att kommunen kräver in intyg eller verifikation från certifierad sakkunnig inom tillgänglighet för att styrka att tillgänglighetskraven verkligen blivit tillgodosedda.

Fler kommuner i länet behöver besluta om kommunal policy för förbättrad tillgänglighet. I Blekinge har två kommuner tagit ett sådant beslut.

Det sammaställda enkätresultatet för Blekinge kan sammanfattas med att tillsynsarbetet ännu inte erhållit högre prioritering än vanligt, att samtliga kommuner sedan länge är vana att hantera tillgänglighetsfrågor i samband med nyproduktion, att flera kommuner redovisar höga ambitioner för att fortsätta utveckla arbetet med tillgänglighet på ett mycket lovande sätt samt att enkätresultatet ger en tydlig insikt om att en förhöjd ambitionsgrad vad gäller tillsynsarbete kommer att kräva ökade personella resurser för kommunernas förvaltningar.

Resurser och organisation

Vilka resurser hade ni för PBL-tillsynsarbete under år 2013?

Antal heltidstjänster

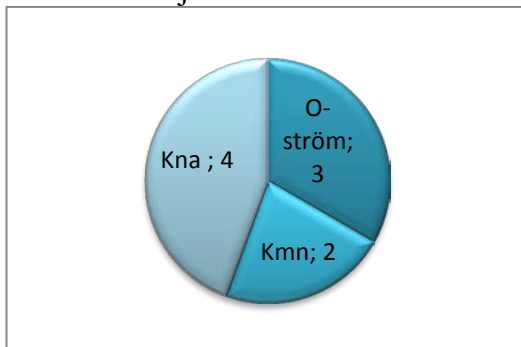

Diagram 3: Antal heltidstjänster

Olofströms kommun har tre (3) stycken heltidstjänster vilka utgör resurser för kommunens tillsynsarbete enligt PBL, Karlskrona kommun har fyra (4) stycken och Karlshamns kommun har två (2) stycken.

Total årsarbetstid

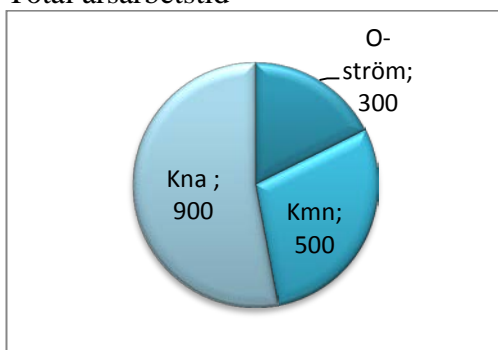

Diagram 2: Antal årsarbetstid

Olofströms kommun nyttjar trehundra (300) timmar för kommunens tillsynsarbete enligt PBL, Karlskrona kommun nyttjar niohundra (900) timmar och Karlshamns kommun nyttjar femhundra (500) timmar.

Ange ungefärligt antal lovärenden som inkom under år 2013 hos byggnadsnämnden? (bygglov, marklov, rivningslov och förhandsbesked)

Lov

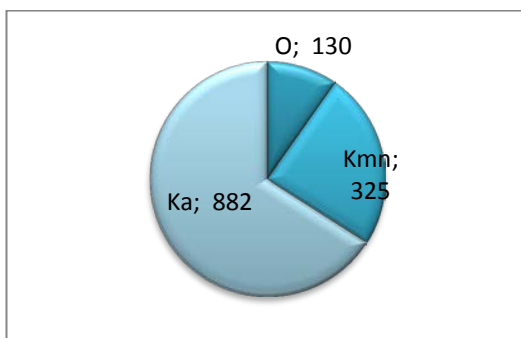

Diagram 3: Antal lovärenden som inkom till byggnadsnämnden under år 2013.

Till Olofströms kommun inkom under år 2013 etthundratrettio (130) stycken lovärenden, till Karlskrona kommun åttahundraåttio två (882) och till Karlshamns kommun trehundraåtjugofem (325) stycken.

Ungefär hur många inkomna ärenden om anmälan enligt 6:5 PBF hade byggnadsnämnden år 2013?

(t.ex. ändring av byggnad eller installation av eldstad)

Anmälan

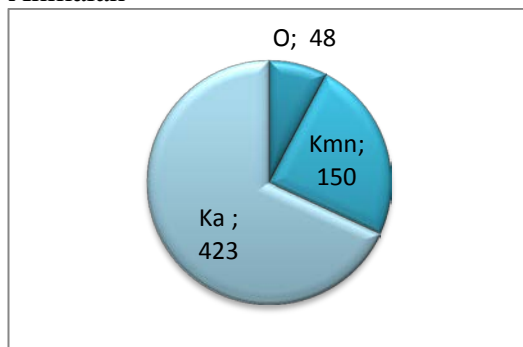

Diagram 4: Antal anmälanärenden som inkom till byggnadsnämnden under år 2013.

Till Olofströms kommun inkom under år 2013 fyrtioåtta (48) anmälanärenden, till Karlskrona fyrahundratjugotre (423) stycken och till Karlshamns kommun ett-hundrafemtio (150) stycken.

Hur många tillsynsärenden har öppnats under år 2013?

Öppnade ärenden

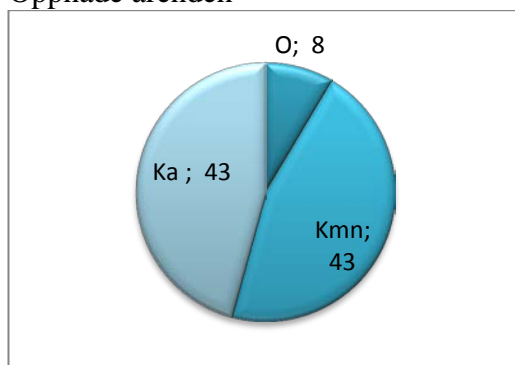

Diagram 5: Antal öppnade tillsynsärenden under år 2013.

I Olofströms kommun öppnade under år 2013 åtta stycken tillsynsärenden, Karlskrona kommun fyrtiotre (43) stycken och i Karlshamns kommun fyrtiotre (43) stycken.

Hur många ineliggande tillsynsärenden hade ni vid slutet av år 2013?

(det vill säga antal ärende i balans, inkomna men inte avgjorda)?

Inneliggande

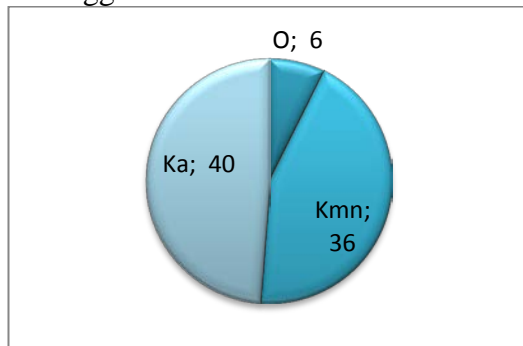

Diagram 6: Antal

Vid slutet av år 2013 hade Olofströms kommun sex (6) stycken ineliggande tillsynsärenden, Karlskrona kommun fyrtio (40) stycken och Karlshamns kommun trettiosex (36) stycken.

Som orsak anges tidsbrist eller att avdelningen under året arbetat för att avsluta äldre ärenden samt arbetat med att finna nya rutiner för handläggning av nyinkomna tillsynsärenden. Det nya arbetssättet förväntas leda till snabbare och bättre ärendehandläggning.

Hur många tillsynsärenden har resulterat i tillsynsingripande i någon form?

Tillsynsingripanden

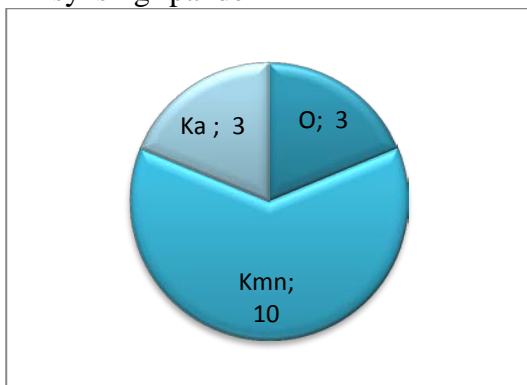

Diagram 7: Antal tillsynsärenden som resulterar i tillsynsingripanden.

I Olofströms kommun har under år 2013 inga tillsynsärenden (0 stycken) kommit att resultera i tillsynsingripanden, i Karlskrona kommun har tre (3) stycken och i Karlshamns kommun tio (10) stycken tillsynsärenden resulterat i tillsynsingripanden.

Hur många av tillsynsbesluten i frågan innan kom att förenats med vite?

Vite

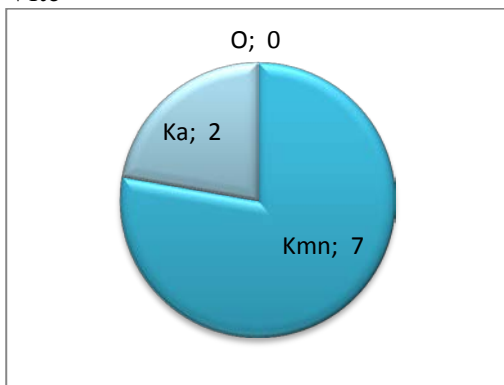

Diagram 8: Antal tillsynsbeslut som under år 2013 förenats med vite.

I Olofströms kommun kom inga tillsynsbeslut (0 stycken) att förenas med vite, i Karlskrona kommun kom två (2) stycken och i Karlshamns kommun kom sju (7) stycken tillsynsbeslut att förenas med vite.

Hur många ärenden om byggsanktionsavgifter har byggnadsnämnden fattat beslut i?

Byggsanktionsavgifter

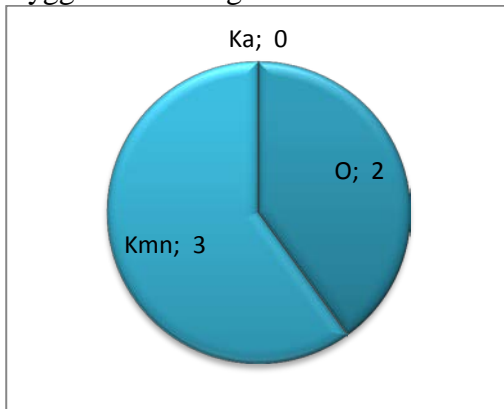

Diagram 9: Antal ärenden med byggsanktionsavgifter under år 2013.

Under år 2013 fattade byggnadsnämnden i Olofströms kommun två (2) beslut om byggsanktionsavgifter, i Karlskrona kommun inga (0) beslut och i Karlshamns kommun tre (3) beslut.

Vilket belopp för byggsanktionsavgifter har tillförts kommunen under år 2013?

Belopp

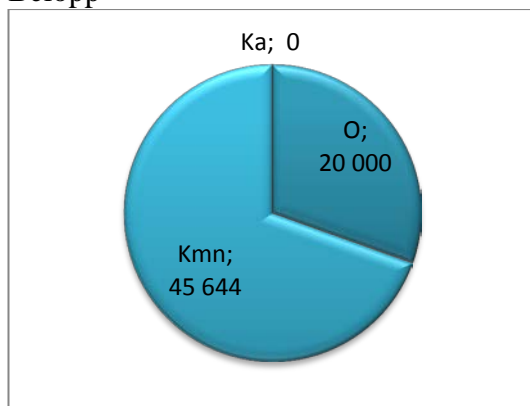

Diagram 10: Belopp som tillförts kommunen genom byggsanktionsavgifter under år 2013.

Under år 2013 har Olofströms kommun tillförts tjugotusen (20 000) kronor genom byggsanktionsavgifter, Karlskrona kommun noll (0) kronor och Karlshamns kommun fyrtiofemtusensexhundrafyrtiofyra (45 644) kronor.

Kommer ni att göra en uppföljning och utvärdering av tillsynen under år 2013 i enlighet med 8 kap. 8 § Plan- och byggförordningen, PBF?

Uppföljning - utvärdering

Diagram 11: Antal kommuner som avser att göra uppföljning och utvärdering av utförd tillsyn under år 2013.

Samtliga tre kommuner som besvarat enkäten ämnar göra uppföljning och utvärdering av kommunens tillsynsarbete under år 2013 i enlighet med 8 kap. 8 § Plan- och byggförordningen, PBF.

Har ni gjort en behovsbedömning och planering för byggnadsnämndens tillsyn för 2014?

Behovsbedömning – planering

Diagram 12: Antal kommuner som gjort en behovsbedömning och planering för byggnadsnämndens tillsyn för år 2014.

En kommun har gjort en behovsbedömning och planering för Byggnadsnämndens tillsyn för år 2014. Två kommuner har inte gjort någon behovsbedömning och planering för Byggnadsnämndens tillsyn för år 2014.

KOMMENTARER:

Fyra av länets fem kommuner har påbörjat att besvara Tillsynsenkät 2014. Tre kommuner har besvarat hela enkäten och avslutat genom att stänga den.

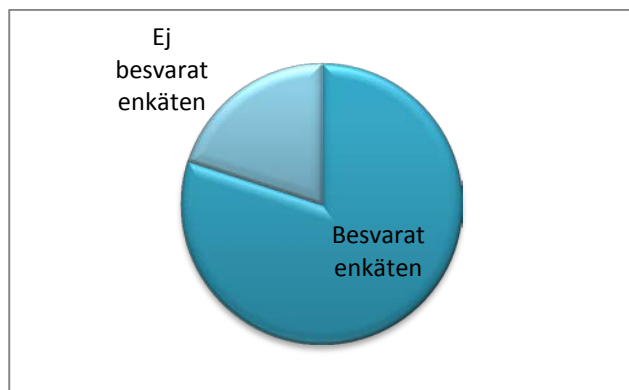

Diagram 13: Antal kommuner som besvarat Tillsynsenkät 2014.

Blekinge län har fem kommuner. Att endast tre eller fyra kommuner besvarat enkäten gör att urval och redovisade uppgifter kan anses vara något tunt vid bedömning. Kanske viljan att besvara en enkät som behandlar tillsynsfrågor även ger en antydning om att det där med tillsyn kanske ändå inte är så särskilt väsentligt i prioritering med andra arbetsuppgifter vid förvaltningen.

Men lika fullt ger ny PBL en tydlig inriktning mot att tillsynsfrågor ska riktas allt större uppmärksamhet än tidigare. PBL och PBF utnämner samtliga landets kommuner till tillsynsmyndigheter, vilka i mer intensifierad form i jämförelse med tidigare ska börja samverka med landets länsstyrelser och Boverket i den fortsatta utvecklingen av tillsynsverksamheten i landet med kontinuerlig resultatförmedling till regeringen.

Det tar lång tid innan ny lagstiftning finner lämpliga arbetsformer och nya arbetsrutiner sätter sig. På frågan ifall kommunerna ämnar göra uppföljning och utvärdering av genomförd tillsyn under år 2013 i enlighet med Plan- och byggförordningen 8 kap. 8§ lämnar samtliga tre kommuner ett jakande svar med en tydlig självklarhet. På frågan ifall kommunerna utfört en behovsbedömning och ifall en planering för byggnadsnämndens tillsyn för 2014 blivit genomförd kan en antydning av mer tveksamhet skönjas.

Enkätresultatet redovisar uppgifter om kommunernas ärendemängder och personella resurser för tillsyn enligt PBL. Antalet inkomna ärenden under år 2013 ser ut enligt följande.

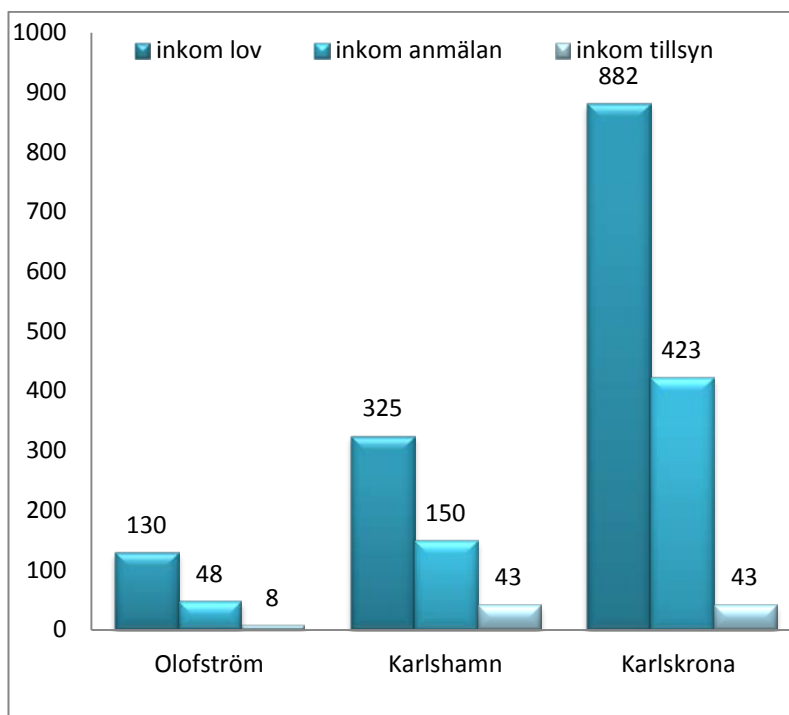

Diagram 14: Antal inkommande lov-, anmälan- och tillsynsänden under år 2013.

Mellan 3 - 8 % av totala antalet inkomna ärenden kom att utgöras av öppnade tillsynsänden för tre av kommunerna i Blekinge som besvarade enkäten om Byggnadsnämndernas tillsyn i Blekinge 2013.

Andelen tillsynsänden för Olofströms kommun var 4,3 %, för Karlskrona kommun 3,2 % och för Karlshamns kommun 8,3 %.

Av de tre kommunernas redovisade tillsynsänden om 94 stycken kom 16 stycken ärenden (17 %) att resultera i tillsynsinslag i någon form.

9 stycken av tillsynsbesluten (9,6 %) kom att förenas med viten.

Byggnadsnämnderna kom att fatta beslut om byggsanktionsavgifter i 5 stycken av tillsynsbesluten (5,3 %).

Tillgänglighet

Tillgänglighet är en förutsättning för att alla ska kunna delta i samhället på jämlika villkor. Den byggda miljön ska lika väl kunna användas av personer med full rörlighet som av personer med rullstol, rollator och käpp eller av personer med nedsatt syn, hörsel eller orienteringsförmåga.

Regeringen har beslutat om en strategi för genomförande av funktionshinderspolitiken i Sverige 2011–2016. Funktionshinderspolitiken handlar om att samhället ska utformas så att människor med funktionsnedsättning i alla åldrar blir fullt delaktiga i samhällslivet. För att nå målen för politiken ska det funktionshinderspolitiska arbetet inriktas på att identifiera och avhjälpa olika typer av hinder i den fysiska miljön.

Tillgänglighet styrs i ett antal olika regelverk, som FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning på vilken de svenska lagarna bygger, Plan- och bygglagen (2010:900) och Plan- och byggförordningen (2011:338), Boverkets byggregler (BBR), Svensk Standard, Boverkets föreskrifter och allmänna råd om avhjälpande av enkelt avhjälpbara hinder till och i lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser (BFS 2013:9 – HIN 3) samt Boverkets föreskrifter och allmänna råd om tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga på allmänna platser och inom områden för andra anläggningar än byggnader (BFS 2011:5 – ALM 2).

Enligt plan- och byggförordningen (2011:338) ska länsstyrelserna följa upp och utvärdera byggnadsnämndernas tillsynsarbete samt ge tillsynsvägledning genom att ge byggnadsnämnderna råd och stöd.

Länsstyrelserna ska i samband med detta särskilt granska kommunernas tillsyn av bestämmelserna om tillgänglighet och enkelt avhjälpbara hinder i plan- och bygglagen (2010:900), plan- och byggförordningen och Boverkets föreskrifter i enlighet med uppdrag nr 43 i länsstyrelsernas regleringsbrev 2014.

Enkelt avhjälpna hinder - HIN

Tillgänglighet i publika lokaler och på allmänna platser

Ett krav som ställs i bestämmelserna om enkelt avhjälpna hinder är att publika lokaler och allmänna platser ska göras mer tillgängliga och användbara för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga.

Enkelt avhjälpna hinder ska åtgärdas, enligt Boverkets föreskrifter och allmänna råd om avhjälpande av enkelt avhjälpna hinder till och i lokaler dit allmänheten har tillträde och på allmänna platser (BFS 2013:9 - HIN 3). Reglerna i HIN gäller retroaktivt.

Enkelt avhjälpna hinder i publika lokaler och på allmänna platser ska åtgärdas. Det gäller de delar av lokaler dit allmänheten har tillträde, till exempel receptioner, butiker, restauranger och teatrar samt platser som är angivna som allmän plats i detaljplan.

Exempel på enkelt avhjälpna hinder är

- mindre nivåskillnader eller trappsteg
- höga trösklar
- avsaknad av ledstänger
- tunga dörrar
- dörröppnare eller andra manöverdon som är olämpligt placerade eller utformade
- dålig belysning
- dålig ljudmiljö
- bristande kontrastmarkering och bristande varningsmarkering
- bristande utformning av orienterande skyltning
- brist på teleslinga eller någon annan teknisk lösning i receptioner
 - bristfällig skyltning
- brister i utformning och placering av fast inredning.

Frågan om ett hinder är enkelt att avhjälpa bör omprövas när förutsättningarna ändras. Samma hinder kan vara enkelt avhjälpna i en situation men inte i en annan. De ekonomiska förutsättningarna handlar om kostnaderna för avhjälpandet och förmågan att bära kostnaderna.

Tillgänglighet på allmänna platser och områden för andra anläggningar - ALM

Tillgänglighet på allmänna platser och områden för andra anläggningar.

När man anlägger nya allmänna platser och områden för andra anläggningar än byggnader ska de göras tillgängliga och användbara för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Det gäller till exempel gator, torg, parker, fritidsområden och friluftsbad.

Reglerna finns i Boverkets föreskrifter och allmänna råd om tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga på allmänna platser och inom områden för andra anläggningar än byggnader (BFS 2011:5 ALM 2).

Några exempel på områden för andra anläggningar än byggnader kan till exempel vara fritidsområden, nöjesparker, djurparker, golfbanor, skidbackar med liftar, campingplatser, småbåtshamnar, friluftsbad, parkeringsplatser utomhus eller begravningsplatser. Kraven gäller den mark som ligger i direkt anslutning till anläggningarna och behövs för att de ska kunna användas för avsett ändamål.

Föreskrifterna i ALM omfattar utformningen av

- gångytor
- ramper och trappor
- hiss vid vissa tillskapade större nivåskillnader
- kontraster och markeringar
- skyltar
- belysning
- sittplatser
- parkeringsplatser

Plan- och bygglagen (2010:900) reglerar tillgängligheten både genom utformningskrav som tekniska egenskapskrav. Utformningskraven prövas i bygglov medan de tekniska egenskapskraven hanteras i startbeskedet och kontrollplanen.

Genom Boverkets föreskrifter och allmänna råd i avsnitt 3:1 *Tillgänglighet och användbarhet för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga* och 3:2 *Bostadsutformning* förtydligas vilka som är utformnings- respektive tekniska egenskapskrav på byggnader.

http://www.boverket.se/contentassets/48fc9ff7e7674d05aa9f28e92e0f42c7/utformningskrav_respektive_tekniska_egenskapskrav_20140618.pdf

Tillsyn av bestämmelserna om tillgänglighet och enkelt avhjälpna hinder

Hur beaktas tillgänglighetsaspekter i bygglovsskedet?

Har er kommun någon tjänsteman, eller funktion, med uttalat ansvar för de övergripande tillgänglighetsfrågorna?

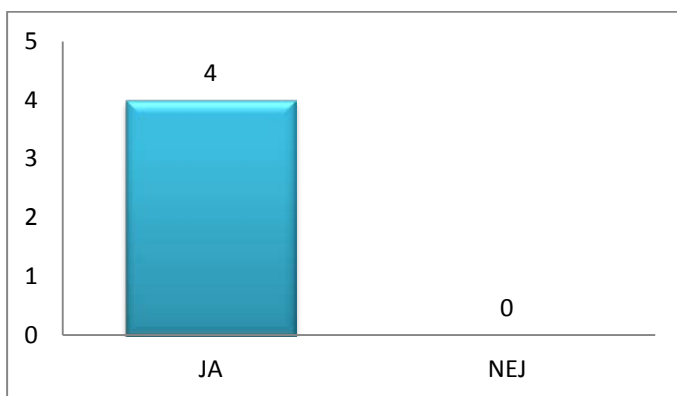

Diagram 15: Antal kommuner med uttalad ansvarig för tillgänglighetsfrågor.

RESULTAT

Fyra av enkätbesvarande kommuner har en tjänsteman, eller en funktion med uttalat ansvar för de övergripande tillgänglighetsfrågorna i kommunen?

Finns det ett funktionshinderråd eller motsvarande i er kommun?

Tre av enkätbesvarande kommuner har ett funktionshinderråd eller motsvarande i sin kommun.

Hur säkerställer ni att byggnadsnämnden har kompetens för att bedöma frågor om tillgänglighet i bygglovsskedet?

svarsalternativ	kommun	Karlskrona	Ronneby	Karlshamn	Sölvesborg	Olofström
1 Vi har en certifierad sakkunnig inom BN		X				
2 Vi har en certifierad sakkunnig inom kommunen						
3 Vi har handläggare med utbildning inom området		X				
4 Vi har handläggare med erfarenhet inom området		X	X	X	X	
5 Vi anlitar extern sakkunnig				X		
6 Vi samverkar med annan kommun						
7 Annat, nämligen....		X		X		

inget svar

Tabell 1: Byggnadsnämndens kompetens för att bedöma frågor om tillgänglighet i bygglovsskedet.

RESULTAT

Certifierad sakkunskap avseende tillgänglighet i byggnadsnämnd eller inom kommunen och handläggare utbildad inom tillgänglighet återfinns endast hos en av de kommuner i länet som besvarat frågeställningen. Samtliga kommuner har handläggare med erfarenhet av tillgänglighetsfrågor eller så anlitar man någon extern sakkunnig.

Karlskrona kommun

Karlskrona kommun har ett brett urval av olika instanser för att kunna utföra och bedöma tillgänglighetsaspekter i byggskedet. Dels finns det certifierad sakkunnig inom området tillgänglighet inom Byggnadsnämnden, och dels har kommunen handläggare med utbildning inom området tillgänglighet som bygglovsarkitekter och byggnadsinspektörer. Det finns även handläggare med erfarenhet av bygglovshantering och byggnadsteknik mm, som kan hantera tillgänglighetsfrågor i byggskedet. Dessutom har Karlskrona kommun möjligheten att säkerställa kompetensen för tillgänglighetsbedömningar genom samverkan med tillgänglighets-samordnare och handikappråd.

Ronneby kommun

Ronneby kommun säkerställer att byggnadsnämnden har kompetens för att bedöma frågor om tillgänglighet i bygglovsskedet med handläggare vilka bl.a. genom erfarenhet som byggledare inom byggbranschen inhämtat kunskap för att hantera tillgänglighetsfrågor i byggskedet.

Karlshamns kommun

Karlshamns kommun säkerställer att byggnadsnämnden har kompetens för att bedöma frågor om tillgänglighet i bygglovsskedet genom handläggare, som med mångårig tillämpning av Boverkets byggregler skaffat sig kunskap inom dessa frågeställningar. I vissa ärenden anlitas extern sakkunskap genom att ärendehandlingar går på remiss till Handikappföreningarna i Karlshamn.

Sölvesborgs kommun

Sölvesborgs kommun har handläggare som genom arkitektutbildning erhållit kunskap om att göra bedömningar kring tillgänglighetsaspekter. Kommunen har även handläggare som genom sin erfarenhet som bygglovshandläggare under många år eller som tidigare arbetat inom husbyggnadsbranschen erhållit kunskap om byggnadsteknik och Boverkets byggregler.

Hur säkerställer ni att byggnadsnämnden har kompetens för att bedöma frågor om enkelt avhjälpna hinder

svarsalternativ	kommun	Karlskrona	Ronneby	Karlshamn	Sölvesborg	Olofström
1	Vi har en certifierad sakkunnig inom BN					
2	Vi har en certifierad sakkunnig inom kommunen					
3	Vi har handläggare med utbildning inom området	X				
4	Vi har handläggare med erfarenhet inom området	X	X	X	X	
5	Vi anlitar extern sakkunnig					
6	Vi samverkar med annan kommun					
7	Annat, nämligen....	X		X		

inget svar

Tabell 2: Byggnadsnämndens kompetens för att bedöma frågor om enkelt avhjälpna hinder.

RESULTAT

Fyra kommuner har besvarat frågeställningen. Ingen kommun har någon certifierad sakkunnig inom Byggnadsnämnden eller inom kommunen med kompetens att bedöma frågor om enkelt avhjälpna hinder. Samtliga kommuner har däremot handläggare med erfarenhet av tillgänglighetsfrågor och så kan extern sakkunskap anlitas i form av särskild tillgänglighetssamordnare, handikappråd eller handikappföreningar inom kommuner.

Karlskrona kommun

Karlskrona kommunen har handläggare med utbildning inom området enkelt avhjälpna hinder. Kommunen har även handläggare vilka genom erfarenhet har skaffat sig kunskap av att hantera tillgänglighetsfrågor inom enkelt avhjälpna hinder. Dessutom har Karlskrona kommun möjligheten att säkerställa kompetensen för tillgänglighetsbedömningar genom samverkan med tillgänglighetssamordnare och handikappråd.

Ronneby kommun

Ronneby kommun säkerställer att byggnadsnämnden har kompetens för att bedöma frågor inom området enkelt avhjälpna hinder med handläggare vilka genom erfarenhet skaffat sig kunskap av att hantera denna typ av frågeställningar.

Karlshamns kommun

Karlshamns kommun säkerställer att byggnadsnämnden har kompetens för att bedöma frågor inom området enkelt avhjälpna hinder med handläggare vilka genom erfarenhet skaffat sig kunskap av att hantera denna typ av frågeställningar. Dessutom har Karlshamns kommun möjligheten att säkerställa kompetensen för att bedöma frågor inom området enkelt avhjälpna hinder genom att kommunen nyttjar Handikappföreningar i Karlshamn som remissinstanser.

Sölvesborgs kommun

Sölvesborgs kommun säkerställer att byggnadsnämnden har kompetens för att bedöma frågor inom området enkelt avhjälpna hinder med handläggare vilka genom erfarenhet skaffat sig kunskap av att hantera denna typ av frågeställningar.

Hur ser det ut med resurser hos byggnadsnämnden för att kunna arbeta med enkelt avhjälpna hinder?

svarsalternativ	kommun	Karlskrona	Ronneby	Karlshamn	Sölvesborg	Olofström
1	Vi har tillräckligt med resurser för att kunna uppnå goda resultat					
2	Vi hinner inte med allt som ska göras	X	X	X		
3	Vi har inte resurser för att arbeta med frågan			X	X	

inget svar

Tabell 3: Vilka resurser har byggnadsnämnden för att kunna arbeta med enkelt avhjälpna hinder?

RESULTAT

Fyra kommuner har besvarat frågeställningen. Tre kommuner anger att de inte hinner med allt som ska göras. Två kommuner anger att de saknar resurser för att arbeta med frågan.

Har ni goda exempel på arbetsmetoder och förhållningssätt till frågor om tillgänglighet och/eller enkelt avhjälpna hinder?

RESULTAT

Goda exempel på arbetsmetoder och förhållningssätt till frågor om tillgänglighet och enkelt avhjälpna hinder finns hos flera av tillfrågade kommuner i länet. Vanligt är att man refererar till kommunens hemsidor, där man kan återfinna både information samt råd och riktlinjer kring kommunens arbete med tillgänglighetsfrågor. Oftast hanteras frågeställningar kring tillgänglighet av kommunernas byggnadsinspektörer. Men någon kommun påtalar behov av en särskild tillgänglighetshandläggare, som är ansvarig för tillgänglighetsfrågor i kommunen och som följer debatten och fortlöpande fortbildar sig inom området. Denna tillgänglighetsansvarig skulle även kunna arbeta med bostadsanpassningar och bli remissinstans i frågor om tillgänglighet. Någon kommun har kontinuerliga sammanträffanden med Handikappföreningar i kommunen. Kommun och Handikappföreningar träffas vid tre tillfällen under året i olika forum som *tillgänglighetsrund* och *boråd*.

Vad vill ni att länsstyrelsen ska ta upp i kommande tillsynsvägledning?

RESULTAT

Tre kommuner har besvarat frågeställningen.

Kommunerna i Blekinge har behov av vägledning i form av:

- goda exempel
- förelägganden
- förelägganden avseende ovårdade tomter och byggnader
- nyheter i lagstiftningen
- arbetsrutiner
- rättspraxis
- sanktionsavgifter

En av kommunerna anser att deras lovgranskning redan idag uppnår en bra tillämpning.

Har byggnadsnämnden - sedan lagen trädde i kraft den 1 juli 2001 - gjort en inventering av tillgänglighet till och i lokaler dit allmänheten har tillträde?

svarsalternativ	kommun	Karlskrona	Ronneby	Karlshamn	Sölvesborg	Olofström
1	Ja, BN har inventerat dessa	X				
2	Det pågår ett arbete med att inventera dessa			X		
3	Vi planerar att inventera dessa					
4	Nej, BN har inte inventerat dessa		X	X		

inget svar inget svar

Tabell 4: Utförda inventeringar av tillgänglighet till och i lokaler dit allmänheten har tillträde.

RESULTAT

Tre kommuner har besvarat frågeställningen. En kommun svarar att inventeringar av tillgängligheten till och i lokaler dit allmänheten har tillträde har utförts av kommunen och att resultatet finns redovisat på kommunens hemsida. En kommun meddelar att inventeringsarbeten genomförts som arbetsmarknadsåtgärd. Två kommuner anger att det inte genomförts några inventeringar i kommunen avseende tillgänglighet till och i lokaler dit allmänheten har tillträde.

Har byggnadsnämnden - sedan lagen trädde i kraft den 1 juli 2001 - gjort en inventering av tillgängligheten på allmänna platser?

RESULTAT

En kommun har besvarat frågeställningen. Inventeringsarbeten har delvis utförts av bad- och lekplatser inom kommunen.

Har byggnadsnämnden fattat beslut om en åtgärdsplan, med utgångspunkt från inventeringarna, hur och när dessa enkelt avhjälpta hinder ska vara åtgärdade?

RESULTAT

En kommun har besvarat frågeställningen. Kommun anger att byggnadsnämnden har fattat beslut om en åtgärdsplan, med utgångspunkt från utförda inventeringar. Åtgärdsplanen anger i dess innehåll *hur* och *när* dessa enkelt avhjälpta hinder ska vara åtgärdade.

Hur kan allmänheten anmäla bristande tillgänglighet och enkelt avhjälpna hinder till byggnadsnämnden?

svarsalternativ	kom-mun	Karls-krona	Ron-neby	Karls-hamn	Söl-vesborg	Olofström
1	På pappersblankett					
2	På vår hemsida	X				
3	Via en app	X				
4	Via telefon	X	X	X		
5	Via mail	X	X	X		
6	Annat, nämligen....	X	X	X		

inget svar inget svar

Tabell 5: Hur kan allmänheten anmäla bristande tillgänglighet och enkelt avhjälpna hinder till byggnadsnämnden?

RESULTAT

Tre kommuner har besvarat frågeställningen. Alternativet nr 6. *Annat, nämligen* ... utgörs av

- skrivelser
- besök
- vid årlig tillgänglighetsrund rapporterar deltagarna brister

Har byggnadsnämnden skriftliga rutiner för hur ni tar emot och hanterar medborgares anmärkningar om brister i tillgänglighet och enkelt avhjälpna hinder?

svarsalternativ	Karls-krona	Ron-neby	Karls-hamn	Söl-vesborg	Olofström
1 ja	X				
2 nej		X	X	X	

inget svar

Tabell 6: Har byggnadsnämnden skriftliga rutiner för att ta emot och hanterar medborgares anmärkningar om brister i tillgänglighet och enkelt avhjälpna hinder?

RESULTAT

Fyra kommuner har besvarat frågeställningen. En kommun anger att de har rutiner för hur de tar emot och hanterar medborgares anmärkningar om brister i tillgänglighet och enkelt avhjälpna hinder. Övriga kommuner meddelar att de inte har utarbetat sådana rutiner ännu.

Hur kan fastighetsägare och byggherrar få information om tillgänglighet och enkelt avhjälpna hinder från byggnadsnämnden?

svarsalternativ		kom- mun	Karls- krona	Ron- neby	Karls- hamn	Söl- vesborg	Olofstr öm
1	Genom riktad information		X	X	X		
2	Genom information på vår hemsida		X	X	X		
3	Vid platsbesök		X		X	X	
4	Genom arrangerade kampanjer		X		X		
5	Annat, nämligen...		X				

inget svar

Tabell 7: Hur kan fastighetsägare och byggherrar få information om tillgänglighet och enkelt avhjälpna hinder från byggnadsnämnden?

RESULTAT

Fyra kommuner har besvarat frågeställningen. Alternativet nr 5. *Annat, nämligen ...* utgörs genom möten, daglig rådgivning m.m.

Har byggnadsnämnden - efter 1 juli 2010 - fattat beslut om åtgärdsföreläggande inom området enkelt avhjälpna hinder?

svarsalternativ		kom- mun	Karls- krona	Ron- neby	Karls- hamn	Söl- vesborg	Olofströ m
1	ja						
2	nej		X	X	X		

inget svar inget svar

Tabell 8: Har byggnadsnämnden fattat beslut om åtgärdsföreläggande inom området enkelt avhjälpna hinder?

RESULTAT

Tre kommuner har besvarat frågeställningen. Tre kommuner anger att deras byggnadsnämnder efter den 1 juli 2010 inte fattat beslut om åtgärdsföreläggande inom området *enkelt avhjälpna hinder*?

Har byggnadsnämnden fattat beslut om en policy eller liknande, för arbetet med tillgänglighet och/eller enkelt avhjälpna hinder?

Svarsalternativ		kom- mun	Karls- krona	Ron- neby	Karls- hamn	Söl- vesborg	Olofströ- m
1	ja		x		x		
2	nej			x			

inget svar inget svar

Tabell 9: Har byggnadsnämnden fattat beslut om policy för arbetet med tillgänglighet och/eller HIN?

RESULTAT

Tre kommuner har besvarat frågeställningen. Två kommuner anger att deras byggnadsnämnder fattat beslut om en policy eller liknande, för arbetet med tillgänglighet och/eller enkelt avhjälpna hinder. En kommun anger att deras byggnadsnämnd inte fattat beslut om någon policy eller liknande.

Vilka handlingar begär byggnadsnämnden in för att kunna bedöma tillgängligheten i samband med bygglov/startbesked?

(Flera svarsalternativ kan väljas, ange i vilket skede ni begär in handlingen)

Svarsalternativ	kom- mun	Karls- krona	Ron- neby	Karls- hamn	Söl- vesborg	Olofström
1	Byggnadssektionsritningar	x	x	x		
2	Marksektionsritningar	x	x	x		
3	Planritningar	x	x	x		
4	Detaljritningar		x	x		
5	Fasadritningar	x	x	x		
6	Utlåtande från sakkunnig inom tillgänglighet			x		
7	Annat, nämligen....	x				

inget svar inget svar

Tabell 10: Handlingar som byggnadsnämnden begär in för att kunna bedöma tillgängligheten i samband med bygglov och startbesked?

RESULTAT

Tre kommuner har besvarat frågeställningen. *Byggnadssektionsritningar* begärs in vid behov eller särskilt i samband med större tillbyggnad och byggnationer med ökande grad av komplexitet. *Marksektionsritningar* begärs in vid nybyggnation på kuperad fastighet. *Plan- och fasadritningar* begärs alltid in till byggnadsnämnden. *Utlåtande från sakkunnig inom tillgänglighet* begärs endast vid särskilda fall in till byggnadsnämnden. *Kontrollplan* där tillgänglighetsfrågan finns med brukar begäras in till byggnadsnämnden inför startbesked.

Har byggnadsnämnden någon gång krävt att en verifiering av tillgängligheten ska utföras av certifierad sakkunnig inom tillgänglighet, inför ett startbesked.

svarsalternativ		kom- mun	Karls- krona	Ron- neby	Karls- hamn	Söl- vesborg	Olofströ- m
1	ja				x		
2	nej		x	x			

inget svar inget svar

Tabell 11: Har byggnadsnämnden någon gång krävt verifiering av tillgängligheten av certifierad sakkunnig inom tillgänglighet inför ett startbesked?

RESULTAT

Tre kommuner har besvarat frågeställningen. En kommun besvarar frågan med JA. Verifikation kom att krävas för kommunens kultur- och biblioteksbyggnad samt avseende ombyggnation av badrum i mindre bestånd av flerbostadshus. Två kommuner besvarar frågan med NEJ.

Har byggnadsnämnden någon gång, t.ex genom en punkt i kontrollplanen, krävt att intyg från certifierad sakkunnig inom tillgänglighet ska redovisas för att styrka att tillgänglighetskraven har tillgodosetts?

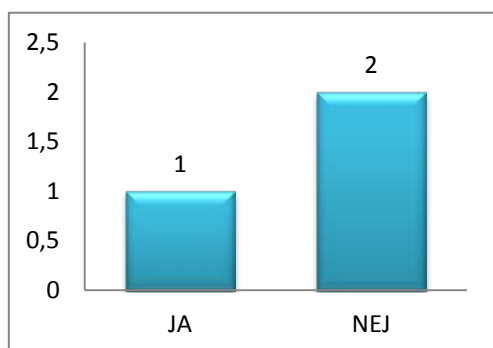

Diagram 15: Har byggnadsnämnden någon gång genom punkt i kontrollplan krävt intyg från certifierad sakkunnig inom tillgänglighet för att styrka att tillgänglighetskraven tillgodosetts?

RESULTAT

Tre kommuner har besvarat frågeställningen.

Det verkar inte vara vanligt att byggnadsnämnden kräver att intyg från certifierad sakkunnig inom tillgänglighet ska redovisas för att styrka att tillgänglighetskraven har tillgodosetts för ett byggobjekt.

En kommun besvarar frågan med JA, på grund av att kommunen anser att man har för avsikt att ställa detta krav även fortsättningsvis i kommunens verksamhet. Två kommuner besvarar frågeställningen med NEJ.

Har byggnadsnämnden en avstämning tillsammans med kontrollansvarig och certifierad sakkunnig inom tillgänglighet, kring tillgänglighetsfrågorna i samband med slutsamråd?

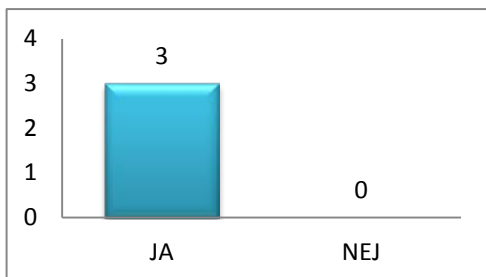

Diagram 16: Har byggnadsnämnden en avstämning tillsammans med kontrollansvarig och certifierad sakkunnig inom tillgänglighet kring tillgänglighetsfrågor i samband med slutsamråd?

RESULTAT

Tre kommuner har besvarat frågeställningen. Samtliga tre kommuner har besvarat frågeställningen med JA, angående det att byggnadsnämnden har en avstämning tillsammans med kontrollansvarig och certifierad sakkunnig inom tillgänglighet, kring tillgänglighetsfrågorna i samband med slutsamråd.

KOMMENTARER

Tillsynsenkät 2014

Tillsynsenkät 2014 lyfter denna gång frågeställningar kring kommuners arbete med tillgänglighetsfrågor, enkelt avhjälpna hinder – HIN och tillgänglighet på allmänna platser och områden för andra anläggningar – ALM.

I enlighet med länsstyrelsens uppdrag nr 43 i Regleringsbrev 2014 *Tillsyn och tillsynsvägledning över kommunernas plan- och byggverksamhet* ska länsstyrelsen i samband med detta särskilt granska kommunernas tillsyn av bestämmelserna om tillgänglighet och enkelt avhjälpna hinder i plan- och bygglagen (2010:900), plan- och byggförordningen och Boverkets föreskrifter.

Ansvar för god tillgänglighet

Tillgänglighet är inget nytt begrepp, men fortfarande är samhället långt ifrån hinderfritt i den utsträckning som man skulle kunna önska. Tillgänglighet är en förutsättning för att alla ska kunna delta i samhället på jämlika villkor. Människor är olika och offentliga miljöer är till för alla. I Sverige har cirka 20 procent av befolkningen någon form av bestående funktionsnedsättning. Det som är nödvändigt för några är även till gagn för samtliga. Därför är det väsentligt att tillgänglighetsaspekten aktualiseras i all planering och byggverksamhet.

Hur beaktas begreppet *tillgänglighet* i länets kommuner? Finns det ett tilldelat ansvar för att kommunal ärendehandläggning beaktar dessa frågor? Hur omhändertaras kompetensutveckling, uppföljning och åtgärdsplanering avseende tillgänglighet? Tillsynsenkäten redovisar på ett övertygande sätt att tillgänglighetsfrågor i kommunerna verkligen inte är bortglömda. Näst intill samtliga kommuner i länet

har en tjänsteman, eller en funktion med ett uttalat ansvar för övergripande tillgänglighetsfrågor i kommunen. Och fler än hälften av länets kommuner har ett funktionshinderråd eller motsvarande. Byggnadsnämndernas kompetens säkerställs genom någon person som är certifierad sakkunnig alternativt utbildad, eller vanligast genom att en erfarenhet inom tillgänglighet har utvecklats genom erfarenhet inom området eller att kommunen nyttjar sig av extern sakkunskap. Denna består oftast i samrådsförfaranden med lokala handikappföreningar i samband med den ordinarie ärendehantering i lovärenden eller tekniska samråd i byggprocessen.

Någon kommun avser att *tydliggöra ansvaret* för tillgänglighet och fortsatt *kompetensutveckling inom området* genom att utse en med särskilt ansvar för tillgänglighet inom kommunen. Denna tillgänglighetsansvarig skulle kunna utvecklas och fungera som remissinstans inom den kommunala organisationen, men även arbeta med bostads- och bostadsanpassningsfrågor.

Sedan tidigare enkäter vet vi att kommunernas eget tillsynsarbete med uppföljning och utvärdering ännu inte hunnit erhålla tillräcklig prioritet. *Den utökade tillsynsuppgiften* i och med ny PBL har hos många kommuner inte mottagits med övertygat intresse och engagemang. Mycket beroende på bristen av tillräckliga resurser. Då arbetsuppgiften Enkelt avhjälpna hinder, HIN presenteras påtalar samtliga kommuner med stor tydlighet att de inte har tillräckligt med personella resurser, att de inte hinner med allt som ska göras och att de helt enkelt inte har möjlighet att arbeta med frågan. Läget är förmodligen ganska signifikativt för merparten av landets kommuner. Ny PBL har medfört nya och fler arbetsrutiner än tidigare men samtidigt kommit att bredda helhetssynen för kommunal ärendehandläggning. Hur byggnadsnämnderna säkerställer sin kompetens för att kunna bedöma frågor om *Enkelt avhjälpna hinder, HIN* löser det stora flertalet av länets kommuner genom handläggare med erfarenhet inom området. Någon kommun har även handläggare med utbildning inom området eller så sker en samverkan med tillgänglighetssamordnare, handikappråd eller handikappföreningar inom kommunen.

Inventering och åtgärdsplan – HIN, ALM

I arbetet med att förbättra tillgängligheten till och i lokaler dit allmänheten har tillträde samt allmänna platser behövs god kännedom om befintliga miljöer och byggnadsbeståndet. Metoden för erhållande av ökad kunskap om det befintliga byggnadsbeståndet över lokaler dit allmänheten har tillträde, HIN börjar med inventeringsarbeten. Mindre än hälften av länets kommuner har utfört eller håller på med inventeringsarbeten av den befintliga bebyggelsen. I något fall har inventeringsarbeten utförts som arbetsmarknadsåtgärder.

Inventeringsarbeten avseende tillgängligheten på allmänna platser, ALM har inte heller erhållit någon större prioritet för länets kommuner. En kommun har besvarat frågan och beskriver att de inventeringstillfällen som genomförts har kommit att avse inventeringsarbeten av kommunens bad- och lekplatser. Information kring kommunens arbete med tillgänglighet finns redovisat på kommunens hemsida. På frågan ifall byggnadsnämnderna fattat beslut om åtgärdsplan med utgångspunkt från genomförda inventeringar med uppgifter om hur och när Enkelt avhjälpna hinder inom kommunen ska vara åtgärdade visar det sig att endast en kommun i länet har antagit en sådan åtgärdsplan.

Goda metodexempel

Det finns ett behov av goda exempel på hur kommuner kan arbeta med att förbättra tillgängligheten i kommunen som helhet och eventuellt särskilt avseende lokalare dit allmänheten har tillträde och till allmänna platser. Genom att även söka dra nytta av andras erfarenheter, deras ansatser och metoder kan den egna kommunens arbete med tillgänglighetsfrågan stimuleras och vidareutvecklas. Ett sätt är att ta hjälp från allmänheten med att lokalisera brister i miljö och bebyggelse genom att ta emot anmälningar och iakttaga brister vad gäller tillgänglighet. Det finns redan idag olika metoder för hur kommunerna hanterar denna informationsmottagning. En byggnadsnämnd i länet har tagit fram skriftliga rutiner att ta emot och hantera medborgarnas anmärkningar och brister i tillgänglighet och enkelt avhjälpna hinder. Övriga enkätbesvarande kommuner saknar skriftliga rutiner för detta. Vanligast är via telefon eller via mail. Någon kommun har utvecklat möjligheten att ta emot uppgifterna via kommunen hemsida eller genom särskilda IT-applikationer. Andra alternativ är genom skrivelser, kommunbesök eller i samband med årliga tillgänglighetsronder kunna rapportera in föreliggande tillgänglighetsbrister.

En kommun har satt i system att utföra s.k. *tillgänglighetsronder* i kommun, där man på ett systematiskt sätt studerar tillgänglighetsförhållanden i olika delar av kommunen. Kommunen samarbetar enligt ett rullande schema över året med ett samarbetsforum benämnt *Boråd* i vilket ett flertal Handikappföreningar ingår.

Kommunal ärendehandläggning

Flertalet av länets kommuner har ett genomtänkt sätt att informera fastighetsägare och byggherrar om tillgänglighet och enkelt avhjälpna hinder. Huvuddelen av kommunerna tillhandahåller information i form av riktad information eller genom information på kommunens hemsida. Även i samband med platsbesök under byggperioden lämnas information om tillgänglighetsaspekter till fastighetsägare och byggherre. I några av länets kommuner kan informationsinsatser arrangeras genom kampanjverksamheter, men vanligast sker informationen i samband med möten och i den dagliga rådgivningen.

Två byggnadsnämnder i Blekinge har fattat beslut om policy för arbetet med tillgänglighet och /eller enkelt avhjälpna hinder, HIN.

Inga byggnadsnämnder i Blekinge har efter den 1 juli år 2010 fattat beslut om åtgärdsförelägganden inom området enkelt avhjälpna hinder, HIN.

För att bevaka tillgänglighetsaspekter i bygglov- och startskede för planerade byggprojekt begär byggnadsnämnderna in vissa typer av handlingar.

Exempel på handlingar är plan- och fasadritningar, byggnadssektionsritningar, marksektionsritningar, utlåtande från sakkunnig inom tillgänglighet eller kontrollplan. Förutom att granskning av tillgänglighetsaspekter sker med hjälp av projektets planritningar kan utvändiga terrängförhållanden behöva förtydligas med hjälp av en marksektionsritning. Kontrollplanen beaktar tillgänglighetsfrågan i samband med startbeskedet och ger en garanti för att tillgänglighetsfrågan inte glöms bort i projektet. Vid vissa typer av projekt kan ett utlåtande från sakkunnig inom tillgänglighet behövas för att verkligen kunna säkerställa att byggnad eller anläggning tillgodoser tillgänglighetens krav i olika situationer.

Ett sätt att styrka att tillgänglighetskraven kan tillgodoses i ett byggprojekt kan ske genom att kontrollansvarig med särskild punkt i upprättad kontrollplan kräver intyg från certifierad sakkunnig inom tillgänglighetsområdet. Det är inte särskilt vanligt att byggnadsnämnderna i Blekinge ställer detta krav, men några kommuner börjar ge tillgänglighetsaspekten ökad dignitet och meddelar att de framöver mer och mer kommer att arbeta med att ställa dessa krav i relevanta sammanhang.

Det är inte vanligt att byggnadsnämnder kräver att tillgängligheten ska verifieras av certifierad sakkunnig inom tillgänglighet inför ett startbesked. Under år 2013 har endast en kommun i länet behövt ställa detta krav i samband med ett planerat byggprojekt.

I den kommunala ärendehandläggningen gör samtliga enkätbesvarande kommuner en avstämning tillsammans med kontrollansvarig och certifierad sakkunnig inom tillgänglighet kring tillgänglighetsfrågorna i samband med byggprojektens slutsamråd.

Behov av tillsynsvägledning

Utökad tillsyn syftar till att ge stöd för ett förbättrat byggresultat. En av kommunerna anser att deras lovgranskning redan idag uppnår en bra tillämpning, men inget är väl så bra utan att det kan förbättras ytterligare. Vid en tidig enkätundersökning i länet i samband med att ny plan- och byggförordning presenterats framstod tre kriterier som särskilt betydelsefulla för att uppnå förbättrade kvalitetsnivåer i det byggda. Först av allt behöver Byggnadsnämnden fatta ett beslut som förtydligar och ger stöd för en ny kommunal tillsynsambition. Sedan ska en tillsynsplan tas fram som ger underlag och stöd åt en aktiv kommunal tillsyn med en klar och medveten målinriktning. Syftet med tillsynsplanen kan variera och förändras år från år allt efter som tillsynsarbetet utvecklas. Planen kan över tiden inriktas på att genomlysna en serie av utvalda tillsynsområden inom kommunens miljö och bebyggelse. För det tredje ska en anpassad tillsynsvägledning ge stöd för att det som byggs blir rätt samt att risken att i efterhand behöva drabbas av tillsynsingripanden och sanktionsavgifter reduceras. Tillsynsvägledning kan genom ett proaktivt synsätt utformas som vägledande informationsinsatser till kommunens fastighetsägare och byggherrar.

Vilka ämnen behöver tas upp i kommande tillsynsvägledning?

Tre kommuner har besvarat frågeställningen.

I oprioriterad ordning finns för kommunerna i Blekinge ett behov av tillsynsvägledning i form av:

- arbetsrutiner
 - förelägganden avseende ovårdade byggnader
 - förelägganden avseende ovårdade tomter
 - goda exempel
 - nyheter i lagstiftningen
 - rättspraxis
 - sanktionsavgifter
-

**LÄNSSTYRELSEN
BLEKINGE LÄN**

SE-371 86 Karlskrona
Telefon 010-224 00 00
E-post: blekinge@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/blekinge